

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ CENTRA ZA MIR, NENASILJE I
LJUDSKA PRAVA – OSIJEK
ZA 2013. GODINU**

Centar za mir – Osijek (CZM) je tijekom 2013. godine u skladu s vlastitim resursima i razvojnim potencijalima nastojao što uspješnije odgovoriti na potrebe zajednice i ranjivih skupina. Usredotočili smo se na dva međusobno povezana područja djelovanja – ljudska prava i vladavina prava te kultura nenasilja i izgradnja mira kako bismo, s jedne strane, nastavili dugoročnu orijentaciju CZM da omogući direktnu podršku ranjivim skupinama (besplatna pravna pomoć i socijalna inkluzija marginaliziranih skupina) i da svoja iskustva iz tog područja djelovanja prenese kroz regionalnu suradnju. S druge strane, od 2013. godine u red svojih prioriternih aktivnosti stavljamo sređivanje cjelokupnog vlastitog arhivskog gradiva, kako bismo bogato naslijeđe organizacije – 22 godišnje iskustvo, znanje i dokumentaciju o civilnodruštvenom doprinosu poslijeratne izgradnje mira u istočnoj Hrvatskoj stavili u funkciju jednog od centra znanja od nacionalnog i regionalnog značaja.

POSTIGNUĆA

1. Ljudska prava i vladavina prava

1.1. IPA 2008 "Inicijativa organizacija civilnog društva za promjene u antidiskriminacijskoj politici"

Donatori: Europska unija kroz program IPA 2008, sufinanciran uz potporu Ureda za udruge Vlade RH

Nositelj: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek

Partneri: Centar za mir, pravne svajete i psihosocijalnu pomoć Vukovar i Srpski demokratski forum Zagreb

Trajanje: od 29.4.2011 do 29.7.2013.

Postignuća za 27 mjeseci provedbe projekta

Kao integralni dio projekta izradili smo, objavili i distribuirali dva izvještaja za 2011. i 2012. godinu o praćenju provedbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći (ZBPP) i Zakona o suzbijanju diskriminacije (ZSD) s nalazima i preporukama, prema našim saznanjima jedini na ovu temu. Najveći uspjeh i utjecaj vidimo u činjenici da smo konačno uspjeli započeti konstruktivnu suradnju s Ministarstvom pravosuđa (MP), a vezano uz unapređenje normativnog okvira BPP. To je rezultiralo izradom novog ZBPP u kojem su u većem dijelu ugrađene preporuke iz naših godišnjih izvještaja.

Tijekom trajanja projekta:

- osigurana je dostupnost BPP za ostvarivanje pojedinačnih prava za 5.874 pripadnika marginaliziranih skupina (2.048 nezaposlenih, 1.052 ostalih, 948 umirovljenika s minimalnom mirovinom, 692 povratnika, 629 pripadnika nacionalnih manjina, 400 izbjeglica, 105 raseljenih osoba) u Osijeku, Belom Manastiru, Vukovaru, Vinkovcima, Iloku, Glini, Petrinji i Vojniću.
- Broj korisnika pripadnika marginaliziranih skupina kojima je pružena pravna pomoć i broj zabilježenih pravnih slučajeva oko 25% su veći od planiranog.
- Obradeno je ukupno 5.874 pravnih slučajeva od kojih najviše u kategoriji ostalo (1970), potom slijedi mirovinsko osiguranje (817), stambeno zbrinjavanje (709), socijalna skrb (553), statusno pravo (524), radno pravo (313), zdravstveno osiguranje (278), zaštita prava djece (245), nasljedno pravo (202), prava nezaposlenih (149), zaštita u slučajevima nasilja u obitelji (114).
- Pruženo je 3060 pravnih savjeta, napisano 1363 dopisa i 1451 podnesak što je ukupno 2814 pisanih pravnih dokumenta oko 40% više od projektom planiranog za 27 mjeseci provedbe projekta.
- Rješeno je najmanje 724 slučajeva od kojih 49 negativno.
- Uredima državne uprave za odobravanje BPP upućeno je 431 zahtjeva, pučkom pravobranitelju 42 pritužbe, drugim tijelima 73 pritužbi.
- Rješeno je ukupno 164 zahtjeva i pritužbi od kojih je 143 pozitivno riješeno, 21 negativno, dok je ostatak u postupku.
- Utvrđena je metodologija za praćenje provedbe zakona i prikupljanje i analizu podataka i jedinstvena tablica praćenja. Anketirano je 5772 korisnika besplatne pravne pomoći, devetnaest udruga pružatelja besplatne pravne pomoći, devet ureda državne uprave iz različitih županija s područja cijele Hrvatske i Hrvatska odvjetnička komora.
- 40 predstavnika/ca organizacija civilnog društva i pravobraniteljskih ureda stjecanjem specifičnih znanja i vještina vezanih za praćenje i vrednovanje javnih politika osnažile su svoje analitičke kapacitete potrebne za praćenje/analizu/formiranje profiliranih izvješća i preporuka i za izradu kvalitetnih zagovaračkih i analitičkih tekstova različitih formata (*policy* analiza, sažetak-*brief*, priopćenje za medije). Posebno ističemo praktičnu primjenu stečenih znanja na izradi *policy* dokumenta "Kišobranom protiv diskriminacije" s preporukama za unapređenje novog Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije u novom ciklusu provedbe. Ovaj je dokument važan zagovarački instrument i prema našim saznanjima njegove preporuke su prihvaćene od Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina kao nositelja izrade Nacionalnog plana za slijedeće razdoblje.
- 50 sudionika/ica javne rasprave predstavnika civilnog i javnog sektora raspravljalo je o prijedlogu izmjena ZBPP i usvojilo zajedničke zaključke koje su podržali i predstavnici MP. Ova javna rasprava početak je dijaloga civilnog sektora i predstavnika MP na unapređenju ZBPP. MP je uvažio prijedloge pružatelja BPP i struke i ugradio ih u prijedlog novog ZBPP koji je usvijen u Hrvatskom saboru.
- Ostvarena je direktna komunikacija i suradnja sa MP, Pučkom pravobraniteljicom i posebnim pravobraniteljskim uredima, sa službenicima ureda državne uprave za odobravanje BPP, Hrvatskom odvjetničkom komorom, pravnom klinikom, pružateljima BPP. Kroz dva okrugla stola najmanje 75 predstavnika civilnog i javnog sektora su informirani o ključnim nalazima i preporukama monitoringa provedbe ZBPP i ZSD.
- Minimalno 250 predstavnika organizacija civilnog društva, državne administracije, europskih institucija i organizacija i medija su informirani o projektnim aktivnostima i rezultatima putem press konferencija, web stranica, okruglih stolova, sastanaka i medija; 300 primjeraka/69 stranica prvog finalnog izvještaja za 2011. godinu i 300 primjeraka/127 stranica drugog finalnog izvještaja za 2012. godinu s ključnim

nalazima objavljeno na hrvatskom jeziku i distribuirano (za dvije godine - 600 primjeraka) i 100 kopija/25 stranica sažetka prvog finalnog izvještaja i 100 primjeraka/68 stranica sažetka drugog finalnog izvještaja objavljeno je na engleskom jeziku i distribuirano (za dvije godine – 200 primjeraka), 3 press konferencije; web stranica CZM i web stranice oba partnera sadrže sve relevantne informacije o projektu;

U sklopu projekta tijekom 2013. godine organizirali smo:

- U Zagrebu 03. travnja 2013. god. u Kući ljudskih prava u organizaciji Centra za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek s partnerima Centrom za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć Vukovar i Srpskim demokratskim forumom i u suradnji s Pravnom klinikom Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Kućom ljudskih prava i Platformom 112 održana javna rasprava o Nacrtu prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Ključni zaključak ove javne rasprave jest hitna potreba izmjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći na način da se uvažavaju mišljenja pružatelja besplatne pravne pomoći i struke te uspostave blaži uvjeti i pojednostavi postupak odobravanja primarne pravne pomoći širokom krugu korisnika koji takvu pomoć nužno trebaju.
- U Zagrebu 12. srpnja 2013.godine u Hotelu International u organizaciji Centra za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek i partnerskih organizacija Centar za mir, pravne savjete i psihosocijalnu pomoć Vukovar i Srpski demokratski forum, u suradnji s Centrom za mirovne studije održan je okrugli stol "Diskriminacija – mehanizmi zaštite – ostvarivanje prava na jednako postupanje". Svrha održavanja Okruglog stola bila je otvoriti komunikaciju između civilnog i javnog sektora o stanju i problemima zabilježenim u provedbi Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i Zakona o suzbijanju diskriminacije, te mogućnostima i prilikama za zajedničko pronalaženje mjera za njihovo rješavanje. Predstavljen je zajednički izvještaj "**Koliko jednakosti? - praćenje provedbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći i Zakona o suzbijanju diskriminacije** - i policy dokument **Kišobranom protiv diskriminacije – Analiza dizajna Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije u Hrvatskoj od 2008. do 2013. i prijedlozima za poboljšanja**

1.2. Projekt Monitoring stambenog zbrinjavanja na području hrvatskog Podunavlja

Donator: UNHCR

Trajanje: 1998-2013 (odobrena sredstva od UNHCR za 2013. godinu)

Nastavljen je monitoring stambenog zbrinjavanja na području hrvatskog Podunavlja, te sustavna podrška povratku i integraciji izbjeglica i povratnika kroz pružanje pravne pomoći i savjetova lišta na području hrvatskog Podunavlja.

Od ukupnog broja korisnika pravne pomoći i savjetova lišta, 776 je povratnika i 266 izbjeglica/stranaca te 353 korisnika ostalih ranjivih skupina.

Tijekom 2013. godine bilo je ukupno 1395 korisnika, što je oko 16% više od planiranog.

- Ukupan broj obrađenih slučajeva 1395; riješeno 79 slučajeva (oko 7%);
- Najveći broj predmeta zabilježen je u kategoriji stanarsko pravo (550), statusno pravo (240), zdravstveno i socijalno pravo (205), imovinsko pravo (117), mirovinsko i invalidsko pravo (100), obnova (58), radno pravo (58), ostalo (32).
- Pruženo je 1123 pravnih savjeta i napisano 272 različitih dopisa i podnesaka.

Također smo zabilježili sljedeće:

- zabilježen je pozitivno riješen slučaj primitka u hrvatsko državljanstvo uz zadržavanje i državljanstva BiH sukladno čl. 10. Zakona o hrvatskom državljanstvu (brak s hrvatskim državljaninom) – pozitivan primjer stjecanja državljanstva privilegiranom naturalizacijom.
- Centar za socijalnu skrb odobrio je novčanu pomoć za uzdržavanje odnosno jednokratnu novčanu pomoć za 15 korisnika u statusu stranca sa odobrenim stalnim boravkom.
- prema pritužbi CZM-a upućenoj Pučkoj pravobraniteljici za 6 korisnika u statusu stranca s odobrenim privremenim boravkom, ista je uputila preporuku Ministarstvu financija, Poreznoj upravi za otpisa je duga s osnove neplaćenih doprinosa za zdravstveno osiguranje stranaca
- 9 stranaca sa odobrenim stalnim boravkom u RH, Hrvatski zavoda za zdravstveno osiguranje odobrio je dopunsko zdravstveno osiguranje na teret državnog proračuna.

1.3. Praćenje suđenja za ratne zločine

Nositelj projekta: Documenta

Partneri: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek i Građanski odbor za ljudska prava Zagreb

Donatori: EU/EIDHR, veleposlanstva Švicarske konfederacije, Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, Kraljevine Nizozemske te Kraljevine Norveške

Trajanje: 7.12.2012. – 6.8.2014. godine

Tijekom 2013. godine monitori Centra za mir su na županijskim sudovima pratili 10 postupka, u kojima je održano ukupno 50 ročišta glavnih rasprava.

Objavljeno je 18 dvotjednih izvještaja s novostima sa suđenja za ratne zločine i događajima povezanim s počinjenim zločinima ili suđenjima.

Objavljen je Godišnji izvještaj za ratne zločine za 2012. godinu s nalazima i preporukama.

U 2013. godini objavljena su tri kvartalna izvještaja sa tabličnim prikazima praćenih postupaka.

Na engleski jezik prevedeni su svi dvotjedni izvještaji (18), kvartalni (3) i godišnji izvještaj sačinjeni u 2013. godini.

Web stanica Centra za mir sadrži:

- Kratke novosti: započete istrage, uhićenja, novopodignute optužnice, presude, najave press konferencija, priopćenja i objave periodičnih izvještaja – tijekom 2013. godine postavljeno je 46 kratkih novosti;
- Listu postupaka za ratne zločine, grupiranih u kategorije (postupci u tijeku, nepravomoćno završeni, pravomoćno završeni; suđenja u Hrvatskoj, suđenja u Bosni i Hercegovini, suđenja u Srbiji, suđenja u Crnoj Gori; ostala suđenja) – na kraju 2013. godine na listi je bilo 245 postupaka, od toga 241 za ratne zločine: vođenih u Hrvatskoj (212), Bosni i Hercegovini (8), Srbiji (20) i Crnoj Gori (1), te 4 postupka u kojima kaznena djela nisu kvalificirana ratnim zločinima, ali su inkriminirani događaji vezani uz ratna događanja;
- tijekom izvještajnog razdoblja na web stranicu postavljena su 96 pojedinačna predmeta, od toga 13 predmeta u kojima su tijekom izvještajnog razdoblja na županijskim sudovima zakazivane rasprave te 83 vođenih ranije, a postavljenih na web stranicu prema prikupljenoj sudskoj dokumentaciji; izvještaji sa svakog pojedinačnog ročišta održanog tijekom izvještajnog razdoblja postavljeni su na web stranicu pripadajućeg predmeta;
- održano je 5 press konferencija;
- sudjelovali smo u izradi i objavi 8 javnih priopćenja;
- napravljena je analiza u 7 pojedinačna slučaja.

Preporuke smo iznijeli u Godišnjem izvještaju o praćenju suđenja za 2012. godinu:

- Vlada Republike Hrvatske treba što prije donijeti *Nacionalnu strategiju za razvoj sustava podrške žrtvama i svjedocima*;
- Vlada Republike Hrvatske treba donijeti Odluku kojom bi se na nedvojben način otpisali troškovi izgubljenih parnica svim tužiteljima/oštećenima koji nisu uspjeli ostvariti naknadu nematerijalne štete zbog smrti bliske osobe te omogućio povrat sredstava onima koji su već platili parnične troškove ili čija je imovina zaplijenjena;
- Potrebno je donijeti Nacionalni program i Zakon o osnivanju fonda za obeštećenje svih žrtava rata kojim bi se naknada štete uredila u skladu s Temeljnim načelima i smjernicama o pravu na pravni lijek i reparaciju za žrtve teških kršenja međunarodnih ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava UN-a;
- Potrebno je staviti izvan snage *Zakon o ništetnosti određenih pravnih akata pravosudnih tijela bivše JNA, bivše SFRJ i Republike Srbije*, pravno neprimjenjiv i deklaratorno štetan akt koji narušava odnose između Hrvatske i Srbije;
- Između država u regiji potpisati međudržavne ugovore s ciljem efikasnijih procesuiranja počinitelja zločina;
- Kako bi se onemogućila pogrešna interpretacija članka 98. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09), na temelju kojega MUP podmiruje troškove obrane svojim bivšim ili sadašnjim pripadnicima okrivljenima za ratne zločine, izjednačavajući radnje kojima su počinili ratne zločine s „upotrebom sredstava prisile ili drugih radnji u obavljanju policijskog posla”, navedenu odredbu potrebno je izmijeniti i onemogućiti daljnju zloupotrebu.
- Potrebno je donijeti novi ili izmijeniti postojeći *Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata* te donijeti najavljeni *Zakon o žrtvama ratnog zločina silovanjem*.

Tijekom 2013. godine projektni tim je također:

- Pored uobičajne komunikacije monitora s predsjednicima sudskih vijeća, tužiteljima i braniteljima, tijekom izvještajnog razdoblja održano je 12 sastanaka s predstavnicima pravosudnih tijela;
- održana su četiri sastanka sa članovima obitelji žrtava iz Sotina i s zatočenicima logora „Velepromet“ u Vukovaru;
- organizirali smo okrugli stol pod nazivom „Kako povećati učinkovitost suđenja za ratne zločine i osigurati pravo na djelotvoran pravni lijek žrtvama“, u Novinarskom domu u Zagrebu, 28. ožujka 2013.;
- dana 12. travnja Veselinka Kastratović gostovala je u emisiji (Ne)moć različitosti, novinara i aktivista Jaroslav Pecnika, na Osječkoj televiziji;
- 12. ožujka Mladen Stojanović održao je predavanje na International seminar cycle France-Germany-Croatia-Serbia: Judicial, political and societal implications of war crime trials in Europe, održanom na Evanđeosko-teološkom fakultetu u Osijeku;
- Miren Špek sudjelovao je 15. listopada na tribini „Prava civilnih žrtava rata – afirmacija prava, obeštećenje i reparacije“, održanoj u Slavonskom Brodu;
- monitori CZM sudjelovali su na 7 radionica/treninga/seminara u RH i inozemstvu koje su organizirali Pravosudna akademija, OEES, i/ili ODIHR.

1.3. Projekt udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći za 2013. godinu

Donator: Ministarstvo pravosuđa

Trajanje: 2013. godina

Natječaj je raspisan u lipnju 2013. godine, ugovor je potpisan u rujnu 2013. godine, a sredstva uplaćena u studenom iste godine.

U zadnjem kvartalu 2012. i tijekom cijele 2013. godine nije bilo dovoljno sredstava iz državnog proračuna za odobravanje besplatne pravne pomoći. Suočeni s tim problemom uredi državne uprave nisu bili u mogućnosti rješavati zahtjeve za odobravanje pravne pomoći u propisanom roku. Neki od ureda su o tome obavijestili podnositelje zahtjeva. Posljedica takvog stanja je da je broj korisnika kojima je odobrena primarna pravna pomoć vrlo mali. Tako je Centru za mir u izvještajnom razdoblju odobreno svega 18 rješenja, što je trostruko manje u odnosu na 2012. godinu, kada nam je unutar sustava odobreno 56 rješenja.

Međutim, stvarne potrebe građana za besplatnom pravnom pomoći višestruko su veće, što najbolje ilustriraju podaci o pruženoj pravnoj pomoći izvan sustava u 2012. godini. Pravna pomoć je pružena izvan sustava u 4595 pojedinačnih pravnih slučajeva.

1.4. Aktivnosti kroz Platformu 112

Centar za mir je aktivna članica Platforme 112 – za Hrvatsku vladavinu prava, neformalne mreže 60 organizacija civilnog društva, koje se niz godina bave zaštitom ljudskih prava, demokratizacijom, korupcijom i zaštitom okoliša, koje su se okupile kako bi potaknule konzultativni proces i dinamiku unaprijeđivanja javnih politika i zakona. U tom smislu istakli smo 112 pojedinačnih zahtjeva za izmjenu ili donošenje pojedinih strategija, politika i zakona. Organizacije članice Platforme redovito su pratile realizaciju 112 pojedinačnih zahtjeva i o tom sastavljale periodična izvješća za javnost.

Tako je 6. ožujka 2013. u Kući ljudskih prava predstavljeno drugo izvješće o pozitivnim i negativnim promjenama u ponašanju Vlade. Ocjenili smo da je krajnji trenutak za zaokret i poduzimanje stvarnih reformi u interesu hrvatskih građana, a ne radi političkih dobitaka i EU. Kao pozitivne pomake ocijenili smo usvajanje Zakona o pravu na pristup informacijama, Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, ukidanje zabrane okupljanja na Markovom trgu, uređenje registra birača, otvaranje Hrvatskog sabora prema javnosti. No, uputili smo i brojne kritike. Tražili smo da se Vlada sustavno i ciljano pozabavi rješavanjem nepravdi koje su nasljeđene, što zbog rata, što zbog tranzicijskih djelovanja kao što su povratak izbjeglica, procesuiranje ratnih zločina, obeštećenje civilnih žrtava rata, stambeno zbrinjavanje te posebno u odnosu na sustav besplatne pravne pomoći. Neshvatljivo je da je sustav BPP i nakon godinu dana od dolaska nove vlasti i dalje nepristupačan većini onih kojima je pravna pomoć potrebna. Stoga smo ponovo istakli zahtjev kojim tražimo izmjenu ZBPP na način da se uvažavaju mišljenja pružatelja besplatne pravne pomoći i struke, te uspostave blaži imovinski uvjeti i pojednostavi postupak odobravanja primarne pravne pomoći širokom krugu korisnika koji takvu pomoć nužno trebaju. Zahtjevi/preporuke vezani uz suđenja za ratne zločine koje smo isticali već smo naveli u ovome izvještaju u poglavlju 1.3. Praćenje suđenja za ratne zločine.

2. Demokracija i razvoj zajednice

2.1. Alati za pomoć pri zapošljavanju

Donatori: Europska unija kroz program IPA 2007, sufinanciran uz potporu Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Institut Otvoreno društvo, Grad Beli Manastir

Nositelj projekta: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek

Partneri na projektu: Udruga romskog prijateljstva Luna – Beli Manastir i grad Beli Manastir

Trajanje: 21.08. 2013. do 20.11.2014. godine

Osnovni cilj projekta je podržati pripadnike Romske populacije iz Baranje, koji su dugotrajno nezaposleni i korisnici socijalne skrbi da postanu aktivni i društveno povezani s drugima kroz aktivnosti ovog projekta što će pomoći njihovom pristupu tržištu rada.

Planirani cilj je pružiti resurse, dodatna znanja i vještine Romima iz Baranje što će pomoći njihovoj integraciji na tržištu rada. Ulaskom romske skupine u udruženje obrtnika i osiguravanjem strukturne potpore lokalne samouprave projekt će povećati mogućnosti za Rome pri ulasku na tržište rada.

Planirani rezultati tijekom cijele provedbe projekta:

- Kroz promotivne aktivnosti - projektni tim će uključiti relevantne medije i objaviti promotivni materijal koji će informirati više od 30.000 ljudi iz regije Baranja o projektnim aktivnostima, kako bi se informiralo širu zajednicu i ciljne skupine. Kroz izradu i postavljanje web stranice koja će se koristiti za promociju obrtničkih usluga, poljoprivrednih proizvoda i reklama pomoći ćemo Rome da promoviraju svoje usluge i da pristupe tržištu rada.
- Kroz osnivanje Knjižnice Alata kao usluge za pomoć pri zapošljavanju i samozapošljavanju za dugotrajno nezaposlene i socijalno marginalizirane skupine projekt će doprinijeti povećanju motivacije dugotrajno nezaposlenih radno sposobnih korisnika socijalne skrbi za ulazak na tržište rada, te povećanje mogućnosti za njihovo zapošljavanje. Ovaj projekt će omogućiti najpotrebnije resurse (opremu i alate) za zidare, vodoinstalatere, stolare, zavarivače i bravare, koji će biti u mogućnosti posuditi potrebne alate iz Knjižnice alata u kući/zgradi u vlasništvu Grada Belog Manastira. Nabaviti će se minimalno 250 komada alata za 250-300 korisnika, a kao donatori biti uključeno 10-ak tvrtki i privatnih donatora.
- Kroz okupljanje pojedinaca u različite radne skupine osigurat će se međusobna potpora, poticanje učenja i razmjene iskustava među članovima skupine. Projektni tim će angažirati i skupiti minimalno pet radnih skupina iz različitih vještina. Grupe se sastoje od 16 do 20 članova s naglaskom na sljedećim područjima interesa: poljoprivreda, građevina, kozmetičarske vještine, glazba i održavanje.

- Kroz *treninge i savjetovanje* ciljnim skupinama će se povećati znanja i vještine u korištenju posebnih alata, životnih vještina i osnivanju zadruga. Certificirana edukacija će osigurati za 50 do 60 osoba znanja i certifikat za zaštitu na radu za rad sa specifičnim alatima: miješalici betona, aparatu za varenje, rotacijskom motokultivatoru, bušilici, stroju za košenje, cirkularu i drugim alatima (7-10 alata). Projektni tim će također izraditi i provesti 3-dnevni trening iz područja „Životne vještine“ za grupu od 18 do 25 učesnika. Teme treninga su: komunikacija, prezentacija, timski rad i rješavanje sukoba, što će dati nove vještine i stav prema radu u različitim profesionalnim skupinama. Centar za poduzetništvo Osijek će organizirati 5-dnevni seminar „Osnivanje zadruge“ za ciljanu skupinu kako bi naučili pojedinci o tome kako pokrenuti i razvijati vlastite zadruge. Teme seminara su: istraživanje tržišta, procjene troškova svojih usluga i proizvoda, kako izraditi poslovni plan i sl. Savjetodavne usluge u romskoj udruzi "Luna" će pružiti potporu motivaciji i dosljednost u traženju posla, što može bit od velikog značaja za dugotrajno nezaposlene marginalizirane skupine, naročito Rome. Savjetodavne usluge sastoje se od: individualnog savjetovanja u traženju posla, usluge upoznavanja pojedinaca iz romske populacije s različitim raspoloživim sredstvima za istraživanje mogućnosti zapošljavanja i dodatne edukacije te pravno savjetovanje.
- Kroz aktivnosti u zajednici će se povećati izravna potpora ciljanim skupinama za ulazak na tržište rada. Planirane su četiri aktivnosti u zajednici: 1. obnova staklenika, 2. obnova Knjižnice alata, 3. obilježavanje Svjetskog dana Roma, i 4. briga o starijim osobama.

U 2013. godini postigli smo sljedeće rezultate:

- predstavili smo projekt svim regionalnim elektronskim i tiskanim medijima
- izradili smo web stranicu koja će osim informacija o projektnim aktivnostima sadržavati i interaktivnu bazu podataka za alate raspoložive u Knjižnici
- napravili smo poster i promotivni letak na hrvatskom i romskom jeziku koji sadržavaju informacije o projektu. Poster će biti postavljeni na info-ploče koje će se montirati u Romskom naselju u Dardi i Belom Manastiru, dok će info-leci bit distribuirani kroz Centar za socijalnu pomoć Beli Manastir, Hrvatski zavod za zapošljavanje i udruge na području Baranje.
- pružili smo uslugu savjetovanja u prostorijama Lune za oko 100 pripadnika korisničke populacije
- započeli smo s formiranjem radnih grupa za buduće aktivnosti u zajednici i treninge, do kraja 2013.godine smo oformili 5 radnih grupa s ukupno 50 korisnika.

3. Izgradnja mira i kultura nenasilja

3.1. „Daj mi ruku za slijedeći korak“ – razvijanje alata za međuetnički dijalog i izgradnju mira

Donatori: Ana Lindh Fondacije, ALF nacionalne mreže kroz Nacionalnu zakladu za razvoj civilnog društva.

Nositelj projekta: Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek

Partneri na projektu: Centar za demokraciju i razvoj zajednice iz Jeruzalema i Međucrkveno mirovno vijeće IKV Pax Christi iz Utrehta.

Trajanje: 1.9.2012. do 30.6.2013. godine

Cilj projekta je bio razviti instrumente za inter-etnički dijalog i podržati aktivnosti izgradnje mira u konfliktom i ratom zahvaćenim oblastima Palestine i Izraela. Primjeri dobre prakse izgradnje mira te suradnje tijekom rata u Hrvatskoj (1991-1995) razmijenjeni su s direktnim učesnicima i aktivistima koji su sudjelovali u mirovnim aktivnostima tijekom navedenog perioda sa obje strane (Srbi i Hrvati). Posebni trening osnažio je mlade ljude iz Izraela i Palestine za još više mirovnih inicijativa u njihovim zajednicama. Kroz suradnju i podršku mladi ljudi aktivni u izgradnji mira i zajednice, iz Izraela, Palestine, Hrvatske i Nizozemske osnaženi su za nove inicijative, aktivnosti i projekte te su dobili potrebne vještine.

Cijeli projekt je fokusiran na promicanju dijaloga, razmjeni iskustva i spoznavanju različitosti među kulturama Euro-mediteranske regije. To smo postigli kroz organiziranje susreta u Jeruzalemu i Osijeku, međusobne sastanke, terenske posjete, konferencije učesnika u projektu i građana koji su bili u prilici čuti tuđa iskustva, vidjeti druge ljude i izložbu fotografija iz drugih krajeva. Kroz te aktivnosti je, barem kod dijela sudionika, prevagnula radoznalost nad ksenofobijom i time se doprinijelo razvijanju tolerancije, otvorenosti prema drugim i drugačijim i europskim vrijednostima. Projekt je također, doprinijeo razmjeni kultura i običaja. Tomu je dana posebna pažnja tijekom terenskih posjeta.

Provedene aktivnosti tijekom provedbe projekta 1.9.2012. do 30.6.2013. godine

- pripreme aktivnosti za *study visit* mirovnih aktivista iz Hrvatske u Palestinu i Izrael (2012);
- *study visit* Palestini i Izraelu (2012);
- pripreme aktivnosti u Hrvatskoj za dolazak mladih mirovnih aktivista iz Palestine i Izraela, planiranje aktivnosti oko natječaja fotografija, definiranje

- programa posjete Hrvatskoj i treniga, terenskog razgledavanja i završne konferencije (siječanj-ožujak 2013);
- pripremne aktivnosti za dolazak u Hrvatsku, formiranje liste sudionika među mladim mirovnim aktivistima iz Palestine i Izraela, organiziranje prijevoza, postavljanje facebook stranice za natječaj fotografija, izbor 30 najboljih fotografija i odabir pobjednika (ožujak-travanj 2013);
 - 5-dnevni posjet 14 mirovnih aktivista iz Palestine i Izraela Hrvatkoj koji je uključivao sastanke i razmjene iskustava s lokalnim mirovnim aktivistima, jednodnevni trening, obilježavanje kulturnih znamenosti i prirodnih bogatstava Osijeka i okolice, završna konferencija te otvaranje izložbe fotografija 6.5.2013.-11.5.2013. godine, prevođenje, printanje brošura;
 - izrada evaluacije i završnog izvještaja koji je uključio i fotografije sa izložaba u Izraelu, Palestini i Nizozemskoj (svibanj-srpanj 2013. godine).

Ostvareni rezultati:

1. Ostvarena dobra komunikacija između mladih iz Izraela, Palestine, Nizozemske i Hrvatske za uzajamnu podršku u međuetničkom dijalogu i izgradnji mira;
2. Izrađena lista prepreka, izazova i aktivnosti;
3. Povećani kapaciteti mladih kroz trening program s fokusom na iskustvo „izvan vlastitog dvorišta“;
4. Izložba fotografija vezanih uz izgradnju mira i međuetnički dijalog izložena je u Izraelu, Palestini, Nizozemskoj i Hrvatskoj, uz prateći katalog koji je tiskan na hrvatskom, nizozemskom, arapskom, hibru i engleskom jeziku

Press clipping i prepoznatljivost projekta:

- 6. svibnja 2013. u Zagrebu održan je sastanak Centra za mir te mladih mirovnih aktivista iz Izraela i Palestine sa ministricom vanjskih i europskih poslova RH Vesnom Pusić;
- web stranica Centra za mir, ažurirana podacima o projektu i projektnim aktivnostima;
- Informacije o projektu i projektnim aktivnostima objavljene su i na drugim web stranicama i portalima: portal Civilno društvo, web stranici Mirovne grupe Oaza Beli Manatir, ernestinovo.hr, TV Našice, web stranica Eko Centra Latinovac, 034portla.hr;
- objavljena tri članka o početku projekta i završnoj konferenciji u novinama Glas Slavonije 8.,9. i 11. svibnja 2013. godine;
- 18. svibnja 2013. godine reportaža o projektu u emisiji HRT-a Duhovni izazovi.

3.2. Mirovna nagrada "Krunoslav Sukić"

Nagrada i priznanja za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava "Krunoslav Sukić" dodjeljuju se za osobit doprinos u zaštiti i promociji ljudskih prava i sloboda čovjeka i izvrsno i dosljedno promicanje kulture mira i nenasilja. Nagradu je utemeljio Centar za mir, nenasilje i ljudska prava 2009. godine u čast jednog od svojih osnivača, humanista prof. Krunoslava Sukića. Ova, prva mirovna nagrada u Hrvatskoj, svoje temelje i autentičnost oslanja na mirovna zalaganja ljudi iz ratom pogođenog Osijeka i Hrvatske.

Nagrada i priznanja za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava "Krunoslav Sukić" dodjeljuju se godišnje na temelju javnog natječaja te odluke Odbora nagrade koju čine Goran Božičević, Drago Hedl, Katarina Kruhonja, Zoran Pusić i Franka Sukić. Osim Nagrade, dodjeljuju se i Priznanja u tri kategorije - za rad u lokalnoj zajednici, za nenasilnu akciju godine te za Knjigu godine koja pridonosi ozračju poticajnom za izgradnju mira, nenasilno djelovanje te poštivanje, promociju i zaštitu ljudskih prava. Pokrovitelj ovogodišnjeg obilježavanja pete obljetnice mirovne Nagrade je bio Predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović.

Centar za mir je tijekom cijele 2013. godine radio na prikupljanju sredstava za fond mirovne nagrade, a natječaj je objavljen 5. rujna 2013. godine. Nominacije su pristizale iz svih krajeva Hrvatske od rujna do 15. studenog 2013. godine, kada smo zatvorili natječaj. Svečanost dodjele nagrade se održala u Arheološkom muzeju Osijek 10. prosinca 2013. godine.

Nagrada "Krunoslav Sukić" 2013 dodijeljena je dvjema izuzetnim ženama, Veselinki Kastratović i Barbari Matejčić. Priznanje "Krunoslav Sukić" za rad u lokalnoj zajednici dodijeljeno je Dušku Kostiću, Priznanje "Krunoslav Sukić" za nenasilnu akciju godine dobila je građanska Inicijativa Srđ Je Naš, a Priznanje za knjigu godine dodijeljeno je dvjema knjigama, knjizi Ante Lešaje KNJIGOCID i knjizi Miroslava Volfa ZRCALO SJEĆANJA.

Uz svečanost dodjele Nagrade organizirali smo još dva događanja:

- gostovanje izložbe iz Sarajeva "MONUMENTI - promjenjivo lice sjećanja" Marka Krojača, *forumZFD* (Forum Civilne mirovne službe) od 6. do 12. prosinca 2013. godine. Ideja izložbe kasnije nazvane "MONUMENTI - promjenjivo lice sjećanja" nastala je potaknuta uočenom važnosti utjecaja različitih, konkurentnih koncepata sjećanja na trenutnu konfliktnu situaciju u regiji;
- okrugli stol *Neki odgovori na izazove izgradnje mira, integracije i solidarnosti*, održan je u Arheološkom odjelu Muzeja Slavonije 9. prosinca 2013. godine, u suradnji s Nansen dijalog centrom – Osijek. Osim predviđenih uvodničara/ki, na okruglom stolu je svoj prilog raspravi dalo još deset najavljenih izlagača/ica, a raspravu je pratilo preko četrdeset osoba pristiglih iz cijele Hrvatske. Uvodna izlaganja: Ana Raffai, prof., RAND (dobitnica Nagrade „Krunoslav Sukić“ 2012), Petar Kuzmič, prof. dr. sc. dr. h. c., rektor Visokog Evandeoskog Teološkog Učilišta u Osijeku (dobitnik Nagrade „Krunoslav Sukić“ 2011), Barbara Matejčić, novinarka (dobitnica Nagrade „Krunoslav Sukić“ 2013.), Žarko Puhovski, prof. dr.

sc., aktivist za ljudska prava i politički analitičar, Ljiljana Gehrecke, prof. dr. sc.,
Europski dom Vukovar (dobitnica Nagrade „Krunoslav Sukić“ 2011), Ivica Vrkić,
Gradonačelnik Grada Osijeka.

3.3. Sređivanje registraturnog i arhivskog gradiva Centra za mir

Zalog za budućnost - ljudi grade mir - prikupljanje i sređivanje arhivskog gradiva o građanskom mirovnom djelovanju u istočnoj Hrvatskoj

Krajem 2013.g. Centar za mir je zaočeo proces sređivanja vlastitog registraturnog i arhivskog gradiva. Evanđeoski teološki fakultet ustupio je Centru za mir adekvatan, suh i policama opremljen prostor za pohranu arhive. Velika većina registraturne građe koja se nalazila u različitim spremištima ili u privatnim kućama aktivista/ca je prikupljena, fizički očišćena od prašine i plijesni i pripremljena za sređivanje.

Naime, u oko 100 m registraturnog gradiva Centra za mir su dokumenti, zapisi, fotografije i video materijali o 22 godine njegova djelovanja na zaštiti i promociji ljudskih prava te izgradnji mira, uključujući suradnju sa mrežom mirovnih i ljudskopravaških organizacija iz Hrvatske, regije i svijeta kao i s lokalnim upravama, državnim i međudržavnim organizacijama koje su bile uključene u tranzicije procese – poslijeratnu izgradnju mira, demokratizaciju i jačanje civilnoga društva. Posebno vrijednim držimo dokumentaciju o civilnodruštvenim doprinosima mirnoj integraciji Istočne Slavonije, Baranje i Zapadnog Srijema.

Misija UNTAES-a (1996.-1998.) smatra se jednom od najuspješnijih mirovnih misija UN-ikada. Istočna Slavonija, Baranja i zapadni Srijem su jedino ratom zahvaćeno područje koje je reintegrirano u Republiku Hrvatsku mirnim putem, bez novih ljudskih i materijalnih gubitaka. Uspjeh mandata pripisuje se postojanju političke volje na obje sukobljene strane, cjelovito postavljenom mandatu UN-a s jasno definiranim ciljevima te odlučnoj provedbi plana od strane privremenog upravitelja, umirovljenog generala Jacques P. Kleina i njegovih suradnika, u sva tri područja – vojnom, političkom i civilnodruštvenom. Međutim, taj dio života naše zajednice u kojoj su sudjelovali tisuće žena i muškaraca (većinom direktnih stradalnika rata), stotine mirovnih aktivista iz regionalne mreže mirovnih organizacija te brojnih međunarodnih mirovnih organizacija, u Hrvatskoj se malo poznaje, o njemu se malo govori, čak i u privatnoj, a kamoli u javnoj sferi, iako se radi o poduhvatu od povijesne važnosti za Hrvatsku, i to *zajedničkom poduhvatu* politike, međudržavnih i državnih institucija i običnih ljudi?! Štoviše, radikalizacija društvenog okruženja oko uvođenja ćirilčnih natpisa u Vukovaru pokazala je kako ne postoji svijest o ogromnim naporima i značaju mirnog završetka rata u istočnom dijelu Hrvatske. Ti napori i postignuća nisu prepoznati niti ih se uvažava. Nema ih u školskim knjigama.

No, studenti, istraživači, mirovne grupe iz cijelog svijeta dolaze učiti na tom primjeru. Sačuvati i učiniti dostupno javnosti i istraživačima arhivsko gradivo o civilnodruštvenom doprinosu procesima mirne integracije i poslijeratne izgradnje mira je stvaranje preduvjeta za povijesna, sociološka, pedagoška i politološka istraživanja te objavljivanje naučenih lekcija. Ona su važna radi, tako nužnih, promišljanja sadašnjih društvenih gibanja i kreiranja adekvatnih mirovnih politika, a može ih se i treba podijeliti sa svijetom.

Nastojat ćemo osigurati da gradivo bude očuvano i dostupno javnosti i istraživačima te tako pridonijeti stvaranju novih i kreativnih prilika promocije i razmjene stečenog iskustva i znanja iz mirotvorstva, nenasilnog djelovanja i zaštite ljudskih prava. Neke dijelove gradiva planiramo digitalizirati i priključiti u arhivu organizacija civilnoga društva koju formira Documenta-centar za suočavanje s prošlošću. učiniti dostupno javnosti i istraživačima arhivsko gradivo o civilnodruštvenom doprinosu poslijeratnoj izgradnji mira u Istočnoj Hrvatskoj;

4. Ljudski i financijski resursi

4.1. Ljudski resursi

Tijekom 2013. godine imali smo sveukupno 17 uposlenika, od čega je 11 bilo zaposleno tijekom cijele godine. Samo je jedna zaposlenica bila zaposlena na pola radnog vremena dok su ostali na puno radno vrijeme.

Nastavljen je trend većeg oslanjanja na unutarnje snage pri realizaciji programskih aktivnosti, međutim ipak smo imali 8 vanjskih suradnika i to 4 za realizaciju edukacijskih programa, 3 za prijevode i oblikovanje publikacija, 1 za prijevod izvještaja, 1 za moderiranje okruglog stola za projekt IPA 2008 "Inicijativa OCD-a za promjene u antidiskriminacijskoj politici.

Jačanje ljudskih kapaciteta:

Zaposlenici su tijekom 2013. godine sudjelovali na sljedećim edukacijama:

- radionica "Unaprijeđenje nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije: kreiranje i komuniciranje policy analize" koju je organizirao Centar za mir Osijek, 24.-25. travnja 2013. godine
- "Naglašavanje ljudskih prava u područjima od posebnog državnog interesa", trening koji je organizirao Centar za mirovne studije 28.-29. rujna 2013. godine
- "Izmjene zakona o porezu na dohodak i primjena JOPPD obrasca" organiziran od strane Hrvatske zajednice računovođa i financijskih djelatnika 28. listopada 2013. godine
- edukacija "Analitičke i zagovaračke kompetencije" u organizaciji "LIBERA - podrška organizacijama u istraživanju i zagovaranju kojeg u partnerstvu provode GONG, Volonterski centar Osijek i Centar za građanske inicijative iz Poreča 27.-28. studenog 2013. godine
- radionica "Upravljanje projektnim ciklusom" koje je organizirao Volonterski Centar Osijek od 10.-13. prosinca 2013. godine

4.2. Financijski resursi

Tijekom 2013. godine ostvareni su prihodi u iznosu od 1.753.885,00 kn. Osim toga, za potrebe IPA projekta "Inicijativa organizacija civilnog društva za promjene u anti-diskriminacijskoj politici" odobrena nam je beskamratna pozajmica od 200.000 kn od strane Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz program Europa plus (međufinanciranje EU projekata). Također u okviru istog programa odobrena je pozajmica i za projekt „Praćenje suđenja za ratne zločine“ u iznosu od 85.000 kn. S obzirom da se radi o pozajmici, nije sadržana u strukturi prihoda.

U strukturi rashoda od ukupno 2.378.418,00 kn za 2013. godinu, najveći udio čine rashodi za radnike u omjeru od 66%, što je i razumljivo imajući u vidu vrste aktivnosti koje provodimo i za koje nam je potreban/uvjetovan visoko obrazovani stručni kadar.

U 2014. godinu prenosimo manjak u iznosu od 286.730,00 kn koji će se pokriti u tekućoj godini kada udruga primi povrat sredstava za provedene projekte u prethodnoj godini.

Izveštaj usvojio Upravni odbor na X. sjednici 12. veljače 2014. godine